

## **RHAN 4 – RHEOLAU GWEITHDREFN**

### **RHEOLAU GWEITHDREFN ABSENOLDEBAU TEULUOL**

#### **Mathau Gwahanol ar Absenoldeb Teuluol**

1. Mae'n bosibl y bydd gan Aelod hawl i absenoldeb yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, yn amodol ar gydymffurfio â Rheoliadau Absenoldebau Teuluol ar gyfer Aelodau Lleol (Cymru) 2013 ("y Rheoliadau"), fel y'u diwygiwyd, fel a ganlyn:
  - (i) Absenoldeb mamolaeth – ar gyfer mam plentyn, rhoddir am hyd at uchafswm o chwe wythnos ar hugain;
  - (ii) Absenoldeb newydd-anedig – ar gyfer rhiant plentyn heblaw am y fam, am gyfnod o hyd at bythefnos;
  - (iii) Absenoldeb mabwysiadwr – ar gyfer mabwysiadwr plentyn, am gyfnod o hyd at chwech wythnos ar hugain;
  - (iv) Absenoldeb mabwysiadu newydd – ar gyfer partner mabwysiadwr, am gyfnod o hyd at bythefnos; ac
  - (v) Absenoldeb rhiant – ar gyfer Aelod sy'n mynd yn gyfrifol am blentyn (ac nad yw'n bodloni'r amodau am absenoldeb newydd-anedig, absenoldeb neu absenoldeb mabwysiadu newydd), am gyfnod o hyd at dri mis.

#### **Amodau Rhagnodedig**

2. Mae'r Rheoliadau'n rhagnodi'r amodau y mae'n rhaid i'r Aelodau eu bodloni er mwyn bod â'r hawl i bob math o absenoldeb teuluol, gwneud darpariaethau parthed hyd, cychwyn, canslo a diwedd cyfnodau o absenoldeb teuluol ac yn disgrifio'r broses weinyddol am ymdrin ag absenoldebau teuluol. Gellir cael copi o'r Rheoliadau o Bennaeth Gwasanaethau Democrataidd y Cyngor ac mae'n rhaid i unrhyw Aelod sy'n ystyried cymryd absenoldeb teuluol gyfeirio ato.

#### **Gofyniad i Aelod roi Rhybudd Ysgrifenedig**

3. Mae gofyn i Aelod sy'n bwriadu cymryd absenoldeb teuluol roi rhybudd ysgrifenedig i Bennaeth Gwasanaethau Democrataidd, gan nodi'r math ar absenoldeb teuluol y mae'r Aelod yn bwriadu ei gymryd a'r dyddiad cychwyn a fwriedir, ynghyd â gwybodaeth benodedig arall parthed mathau penodol ar absenoldeb teuluol. Mae'n rhaid rhoi gwybod yn yr un modd am unrhyw newidiadau i absenoldeb teuluol neu ei ganslo i Bennaeth Gwasanaethau Democrataidd. Dylai aelodau gyfeirio at y Rheoliadau ar gyfer y wybodaeth ragnodedig y mae'n rhaid ei chynnwys yn yr hysbysiad, ac mae cyngor ar gael yn y cyswllt hwn gan Bennaeth Gwasanaethau Democrataidd.

#### **Cofnodion a Hysbysu am Absenoldeb Teuluol**

4. Bydd Pennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol yn cadw cofnod o bob hysbysiad a chyfnodau o absenoldeb teuluol a bydd yn rhoi gwybod i Gadeirydd y Cyngor, Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, ac arweinwyr pob grŵp gwleidyddol, a grŵp cydnabyddedig arall yr awdurdod. Caiff Pennaeth

Gwasanaethau Democrataidd hefyd roi gwybod i unrhyw bersonau eraill, fel y mae ef/hi'n ystyried bod angen, er enghraifft, cyd-Aelodau'r ward.

### **Canslo Absenoldeb Teuluol gan y Cyngor**

5. Os bydd Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn amau nad yw Aelod o bosibl â hawl i'r absenoldeb teuluol a nodwyd, bydd ef/hi yn rhoi gwybod i'r Swyddog Monitro. Caiff y Swyddog Monitro ganslo neu ddod ag absenoldeb teuluol Aelod i ben os bydd ef/hi o'r farn nad yw'r Aelod â hawl i'r fath absenoldeb yn unol â'r Rheoliadau.
6. Os digwydd bod penderfyniad i ganslo absenoldeb teuluol, bydd Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn rhoi rhybudd ysgrifenedig i'r Aelod dan sylw yn gosod y penderfyniad i ganslo neu ddod â'r cyfnod o absenoldeb teuluol i ben, a'r dyddiad y mae'n rhaid i'r Aelod ddychwelyd o'r absenoldeb teuluol.
7. Os bydd yr Aelod wedyn yn methu ailgydio yn ei ddyletswyddau, caiff y Cyngor dynnu tâl yr Aelod yn ôl a chymryd unrhyw gamau gweithredu priodol eraill.

### **Hawl Aelodau i Apelio yn erbyn Cansliad**

8. (1) Caiff Aelod, o fewn 28 diwrnod o gael gwybod o ganslo absenoldeb teuluol, gwyno yn ysgrifenedig i Bennaeth Gwasanaethau Democrataidd parthed y cansliad.
  - (2) Bydd Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn cyfeirio unrhyw gŵyn a wnaed parthed canslo at Gadeirydd y Cyngor (neu'r Aelod Llywyddu).
  - (3) Caiff cwyn yr Aelod ei ystyried gan y Panel Apeliadau Absenoldeb Teuluol, a fydd naill ai'n cadarnhau penderfyniad y Swyddog Monitro, neu amnewid i benderfyniad ei hun o ran hawl yr Aelod i absenoldeb teuluol yn unol â'r Rheoliadau.
  - (4) Mae penderfyniad y Panel yn derfynol.

### **Perfformio Dyletswyddau – Ar gais yr Aelod**

9. (1) Caiff Aelod sydd ar absenoldeb mamolaeth neu absenoldeb rhiant, yn amodol ar baragraffau (2) i (6):
  - (a) Fynychu cyfarfodydd penodol;
  - (b) Mynychu disgrifiadau cyfarfodydd penodol;
  - (c) Perfformio dyletswyddau penodol; neu
  - (d) Berfformio dyletswyddau o ddisgrifiad penodol.
- (2) Mae'n rhaid i'r Aelod gael caniatâd Cadeirydd y Cyngor (neu'r Aelod Llywyddu) cyn mynychu unrhyw gyfarfod neu berfformio unrhyw ddyletswydd.
- (3) Bydd Cadeirydd y Cyngor (neu'r Aelod Llywyddu) yn rhoi gwybod i arweinwyr pob grŵp gwleidyddol y Cyngor cyn rhoi caniatâd o dan baragraff (2).

- (4) Caiff aelod gwyno'n ysgrifenedig i Bennaeth Gwasanaethau Democrataidd parthed gwrthodiad o dan baragraff (2).
- (5) Bydd Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn cyfeirio cwyn o dan baragraff (4) at Gadeirydd y Cyngor (neu'r Aelod Llywyddu).
- (6) Bydd y Panel Apeliadau Absenoldeb Teuluol ("y Panel") yn pennu cwyn a wnaed o dan baragraff (4).
- (7) Caiff y Panel:
  - (a) gadarnhau penderfyniad Cadeirydd y Cyngor (neu'r Aelod Llywyddu) o dan baragraff (2); neu
  - (b) amnewid ei benderfyniad ei hun parthed yr Aelod yn mynychu unrhyw gyfarfod neu berfformio unrhyw ddyletswydd.

### **Dyletswyddau Parhaus**

10. Os yw Aelod ar absenoldeb teuluol ac y byddai'n anodd cael rhywun yn lle'r Aelod hwnnw dros dro, gall Cadeirydd y Cyngor ofyn i'r Aelod hwnnw fod yn bresennol mewn cyfarfod pe byddai fel arall heb gworwm.
11. Disgwylir i Aelod ar absenoldeb teuluol barhau i gadw at a chydymffurfio ag unrhyw ddyletswyddau o dan God Ymddygiad yr Aelodau sy'n parhau'n gymwys, gan gynnwys y ddyletswydd i beidio â dod â swydd Aelod neu'r Cyngor i anfri (Cod yr Aelodau, Rheol 6(1)(a)), a'r ddyletswydd i beidio â defnyddio ei swydd neu adnoddau'r awdurdod yn amhriodol neu at fantais breifat (Cod yr Aelodau, Rheol 7).

### **Lwfansau Aelodau**

12. Yn unol â pheniadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol, mae gan Aelod sydd ar absenoldeb teuluol, drwy gydol yr absenoldeb, gadw cyflog sylfaenol ac unrhyw gyflog uwch y mae gan yr Aelod hawl iddo.